

การศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์
ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร *

A STUDY OF USING ONLINE LEARNING RESOURCES TO PROMOTE VISUAL ARTS
INSTRUCTION AT THE ELEMENTARY SCHOOL LEVEL IN BANGKOK METROPOLITAN

นางสาวเพ็ญผกา ทัดทอง **

Penpaka Thatthong

อาจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์ ***

Intira Phrompan, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรด้วยแบบสอบถามอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ จำนวน 95 โรงเรียน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ จากอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ที่มีประสบการณ์ในการใช้ ICT ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยใช้การสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการวิเคราะห์การใช้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษา สรุปได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอนทัศนศิลป์ และด้านแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ออนไลน์ 2) อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการเรียนรู้ออนไลน์มากที่สุด โดยส่งเสริมการค้นหาความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{x}=4.56$) ด้านจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต โดยส่งเสริมการใช้ภาษาที่สุภาพและเป็นทางการในการสนทนาแบบออนไลน์ ($\bar{x}=4.35$) ด้านทักษะพื้นฐานในการใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยส่งเสริมการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น โปรแกรมสำหรับการสืบค้น (Search engine) ได้แก่ Google, Yahoo ($\bar{x}=4.43$) และด้านการเรียนการสอนทัศนศิลป์ โดยส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.59$) 3) ผลการสัมภาษณ์อาจารย์เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ พบว่าใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด โดยใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์สนับสนุนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในเนื้อหาด้านศิลปะปฏิบัติจาก Google

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: double_gossip@hotmail.com

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: intira.p@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purposes of this research study were to 1) study of using online learning resources to promote visual arts instruction at the elementary school level in Bangkok metropolitan, 2) to study the opinions of using online learning resources to promote visual arts instruction at the elementary school level in Bangkok metropolitan to participating schools promote the use of technology for learning development. The data collection consists of questionnaires from visual arts teachers of 95 schools; an interview form and analyze form of using online learning resources to promote visual arts instruction selected from 30 visual arts teachers by snowball sampling who have experience in the using of ICT than 5 years. The obtained data were the mean, standard deviation, frequency and percentage.

The research found: 1) The analysis of using online learning resources to promote visual arts instruction at the elementary school level was summarized into two part: visual arts instruction and concept of online learning. 2) Visual Arts teachers use online learning resources to promote instruction in the most online learning by promote to searching of currently knowledge ($\bar{x}$ =4.56), The ethics of internet users by promote using polite language and formal in online discussion ($\bar{x}$ =4.35), The basic skills in internet using by promote using search engine to searching information through the internet, including Google and Yahoo ($\bar{x}$ =4.43) and visual arts instruction by promote development of creativity ($\bar{x}$ =4.59) 3) The research results using interview about using online learning resources to promote visual arts instruction indicated that to promote the development of creativity the most. By using online learning resources to promote visual arts instruction in the content of studio art from Google

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ / การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ / การสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษา

KEYWORDS: ONLINE LEARNING RESOURCES / USING ONLINE LEARNING RESOURCES / VISUAL ARTS INSTRUCTION AT THE ELEMENTARY SCHOOL LEVEL

บทนำ

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือไอซีที เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความพยายามในการนำเอาเทคโนโลยีเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อการศึกษามีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสร้างนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยสังคมแห่งภูมิปัญญา (Knowledge-Based Economy) จำเป็นต้องมีการประยุกต์ใช้ไอซีทีที่ทั่วทั้งสังคม โดยอาศัยการศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานด้านไอซีทีที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ประกอบกับภาครัฐจะต้องดำเนินการนำไอซีทีมาใช้ในระบบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ข้อ 2 สนับสนุนการเรียนการสอน ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยกำหนดมาตรการข้อ 1.2) จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ หรือวิธีการแสวงหาความรู้จากระบบอินเทอร์เน็ตอย่างรู้เท่าทัน เพื่อเป็นเกราะป้องกันการกระทำผิดหรือความไม่เหมาะสมต่างๆ ที่เป็นผลกระทบมาจากข้อมูลความรู้เหล่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิราภรณ์ สังข์ทอง และอุบลวรรณ หงส์วิทยากร (2556) พบว่า เด็กและเยาวชนมีปัญหาด้านภูมิคุ้มกันทางสังคมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้ นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้สำหรับเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมด้วยคลังความรู้ออนไลน์ระบบช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่ง่ายต่อการเข้าถึง และมาตรการ

ข้อ 1.4) พัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนในระบบเครือข่ายออนไลน์สำหรับการศึกษาระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อความสามารถในการเข้าถึงและเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมทั่วถึงกัน สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ภายใต้วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีแนวทางการพัฒนาข้อหนึ่ง ที่เน้นการพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะต้องมีบทบาทในการปฏิรูปการศึกษารอบที่สองนี้ในหลายลักษณะ รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมียุคคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาและครอบครัว การจัดทำเนื้อหาสาระทางวิชาการทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนและการวิจัย การศึกษาในระบบออนไลน์การจัดการศึกษาทางไกลสำหรับผู้ด้อยโอกาส (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554) จากนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีประเด็นที่สอดคล้องกับการศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ คือ เร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) พัฒนาเนื้อหาสาระพัฒนาครู และการวัดประเมินผลที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมไทย เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ ซึ่งนโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้ก้าวสู่ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของสังคมโดยรวม และจะเป็นมิติของการสร้างกระบวนทัศน์เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปในทศวรรษที่สองในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

ในยุคปัจจุบันได้มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในด้านการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นจึงทำให้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งทำให้เกิดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้หลากหลายโดยไม่จำกัดเฉพาะในการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น เครือข่ายการศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนโดยใช้ไอซีทีได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากสามารถใช้ได้ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในชุมชน ห้องสมุด บ้าน และทุกสถานที่ที่มีการต่อเครือข่ายได้ นอกจากนั้นการใช้แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ทั้งในลักษณะเชิงกายภาพและแหล่งเรียนรู้เสมือนสามารถช่วยในการเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตของทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กวัยเรียน ให้มีความรู้ทางวิชาการ ทักษะ และสติปัญญา ที่สามารถศึกษาหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันกับข่าวสารภายใต้บริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็ว จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาไปสู่ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

เป้าประสงค์หลักของการศึกษาคือการที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สื่อพื้นฐานตลอดจนสื่อเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาต่างๆ จึงถูกนำมาใช้เพื่อเสริมให้เป้าประสงค์ดังกล่าวบรรลุสู่จุดหมายของการเรียนรู้อย่างที่สุด โดยสื่อการสอนนั้นจะมีทั้งในรูปแบบการเรียนการสอนผ่านบทเรียนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Computer Assisted Instruction: CAI) การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Base Learning) ด้วยบทเรียนออนไลน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทเรียนออนไลน์แบบมัลติมีเดีย แบบเน้นปฏิสัมพันธ์หรือแบบสตรีมมิ่ง และการเรียนการสอนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book หรือ e-book) สื่อต่างๆ เหล่านี้ ล้วนแต่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามอัตราการเรียนของตนเอง (Self-Paced Learning) โดยสื่อบางชิ้นผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในรูปแบบออนไลน์ และรูปแบบออฟไลน์ ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบเคลื่อนที่ แบบพกพา (Portable Learning Devices) หรือแบบโมบาย (Mobile Learning

Devices) ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการเรียนสูงสุด (จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2555)

การเรียนแบบออนไลน์เป็นการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียน “วิธีการเรียนรู้” โดยผู้เรียนในระบบการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบออนไลน์ จะเป็นคนที่มีความสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์ไม่มีผู้สอนที่คอยบอความรู้ให้ เหมือนกับการเรียนในห้องเรียน ดังนั้นผู้เรียนจึงได้รับการฝึกฝนทักษะในการค้นหาความรู้ การเรียนรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูล รวมทั้งการเลือกวิธีการเรียนรู้และวิธีการประมวลผลความรู้ด้วยตนเอง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์, 2548) ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนทัศนศิลป์ มุ่งเน้นให้เด็กได้แสดงออกตามพัฒนาการอย่างมั่นใจ และเป็นธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543) และส่งเสริมพัฒนาการทางศิลปะของเด็กทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางสุนทรียภาพ และพัฒนาการทางการรับรู้ (Lowenfeld and Brittain, 1987)

จากการศึกษาการสอนทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวโพสท์โมเดิร์น พบว่า เทคโนโลยีขั้นสูงเป็นที่นิยมของหลักสูตร โปรแกรมและเนื้อหาการเรียนการสอนของการศิลปศึกษาจึงต้องแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ ตีความ การอ่านออกเขียนได้ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งครูจะต้องมีองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของยุคใหม่ เช่น ทักษะการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น (Tanir, Ilhan, Ozer et al, 2012) ซึ่งในประเทศไทยพบปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการสอนทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา เกิดจากสาเหตุคือ 1) ขาดแคลนครูผู้สอนเฉพาะทาง 2) ขาดแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน 3) ขาดเครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมินผล และ 4) ขาดแคลนตำราเรียน (กฤษณวรรณ บัญมี, 2548) โดยทางออกหนึ่งของปัญหาคือ การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ ด้วยประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตจะทำให้ผู้เรียนได้พบกับแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย เกิดความรู้ได้ด้วยตนเองจากการได้คิดและปฏิบัติเอง ซึ่งแหล่งเรียนรู้ออนไลน์มีความสำคัญตรงที่เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

ปัจจุบันหน่วยงานทางการศึกษาตื่นตัวกันเป็นอย่างมากกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีทีในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สมรรถนะของไอซีทีและศักยภาพของการสอนบนเว็บทำให้การเรียนการสอนมีขึ้นได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ทุกเวลาที่ต้องการ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) การจัดการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในปัจจุบันจึงต้องหาวิธีการ ที่จะนำประโยชน์จากเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน โดยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน นั้น สนับสนุนการจัดการด้านการสอนทัศนศิลป์เป็นอย่างมาก ดังที่ สันติ คุณประเสริฐ (2541) กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เปรียบเสมือนอุปกรณ์เครื่องมือทางการศึกษาของวงการศิลปศึกษาไทย ครูสามารถศึกษาวิเคราะห์และเลือกมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมายในการเรียนการสอน นอกจากนี้ ภูษงค์ โรจน์แสงรัตน์ (2545) ยังได้กล่าวไว้ว่า อินเทอร์เน็ตมีผลต่อการเรียนการสอนศิลปะในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสเทคโนโลยี ซึ่งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นระบบสื่อประสมที่ประกอบไปด้วยภาพ เสียง และวิดีโออื่นๆ เราสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ในเวลาเดียวกันทั่วทุกมุมโลก เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ทุกตัวเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามความสะดวก และตามความสนใจของตน (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2541)

เนื่องจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งการเรียนรู้ขนาดใหญ่ที่มีข้อมูลจำนวนมากและครอบคลุมทุกประเภทเก็บอยู่ และยังมีเครื่องมือในการช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการในลักษณะของการแบ่งปันทรัพยากรบนเครือข่าย และสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว (ณัฐรลิตา ศิริรัตน์, 2551) การนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปประยุกต์ใช้กับงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถนำเทคโนโลยีนั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศยังได้เปิดการเรียนรู้ของมนุษย์ออกไปอย่างไร้ขีดจำกัดนำไปสู่การปฏิวัติการศึกษาของมนุษยชาติ โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 21 ได้เกิดเศรษฐกิจแบบใหม่ เรียกว่า Knowledge Base Learning Economy ส่งผลกระทบให้ประเทศไทยต้องทำการปรับปรุงนโยบายการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาพัฒนาและเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ในทุกระดับของประเทศ ซึ่งไอซีทีเป็นเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งในการเรียนการสอน (กิดานันท์ มลลิตทอง, 2548) ดังนั้น การจัดการประถมศึกษาให้มีความคุณภาพต้องจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของยศวีร์ สายฟ้า (2557) ได้พบว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นประเด็นท้าทายประเด็นหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการประถมศึกษา

ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้เข้ามามีบทบาทในด้านการเรียนรู้จึงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งทำให้เกิดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้หลากหลายโดยที่ไม่จำกัดเฉพาะในการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น เนื่องจากสื่อการศึกษาประเภทคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตค่อนข้างมีอิทธิพลสูง จึงสามารถสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนหรือเกมเสริมทักษะต่างๆ สำหรับเด็กที่น่าสนใจและหลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อการสอนออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันต่างๆ บนแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ และสมาร์ตโฟน ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าเว็บไซต์สารสนเทศด้านทัศนศิลป์ในประเทศไทยที่จัดทำโดยองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีความน่าเชื่อถือ มีค่อนข้างน้อย นอกจากนี้องค์ประกอบต่างๆ ในเว็บไซต์สารสนเทศยังขาดความสมบูรณ์ เนื้อหาสาระไม่ทันสมัยและไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อลดปัญหาต่างๆ ที่มีผลต่อการสอนทัศนศิลป์ ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการวิจัยเรียงตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม คือ อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 96 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย

กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์และแบบวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร คือ อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการใช้ ICT ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยการใช้การสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถาม สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire)

2. แบบสัมภาษณ์ สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3. แบบวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรที่เป็นอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ และวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาวิเคราะห์แจกแจงความถี่แต่ละข้อ และคิดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) นำมาแยกแยะจัดกลุ่ม และนำเสนอในรูปของความเรียงโดยเรียงตามลำดับความถี่

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นำเสนอในรูปของความเรียง

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ที่สอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 107 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.4 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.4 สาขาศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีประสบการณ์การสอนทัศนศิลป์ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.8 ส่วนใหญ่สอนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 คิดเป็นร้อยละ 75.7 จำนวนชั่วโมงสอนทัศนศิลป์ต่อสัปดาห์ สอน 1-6 คาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.5 ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 70.1 ระยะเวลา 3-4 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 43.0 โดยมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตสำหรับสืบค้นข้อมูลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.8 ส่วนใหญ่คุ้นเคยกับศิลปะปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 92.5 มีการใช้งานใช้เพื่อเตรียมการก่อนสอน คิดเป็นร้อยละ 91.6

อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการเรียนรู้ออนไลน์มากที่สุด ($\bar{x}=4.39$) เพื่อส่งเสริมการค้นหาคำความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ($\bar{x}=4.56$) รองลงมาได้แก่ ด้านจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต ($\bar{x}=4.31$) ส่งเสริมการใช้ภาษาที่สุภาพและเป็นทางการในการสนทนาแบบออนไลน์ ($\bar{x}=4.35$) ด้านทักษะพื้นฐานในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ($\bar{x}=4.27$) ส่งเสริมการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น โปรแกรมสำหรับการสืบค้นผ่านเว็บไซต์ (Search engine) ได้แก่ เว็บไซต์ Google, Yahoo ($\bar{x}=4.43$) และด้านการเรียนการสอนทัศนศิลป์ ($\bar{x}=4.26$) ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิด

สร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.59$) ผลการสัมภาษณ์อาจารย์เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ พบว่าส่วนใหญ่ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์สนับสนุนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในเนื้อหาด้านศิลปะปฏิบัติจากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์ Google ผลการวิเคราะห์การใช้แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาด้านการเรียนการสอนทัศนศิลป์ พบว่า สารและมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐาน ศ 1.1 พบมากที่สุดบนเว็บสารสนเทศคือ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 72.22 การจัดการเรียนการสอนแบบ DBAE พบมากที่สุดคือ แก่นศิลปะปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 77.78 พัฒนาการทางศิลปะ พบมากที่สุด ได้แก่ พัฒนาการทางปัญญา และพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 83.33 และด้านแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ออนไลน์ พบว่า การตัดสินใจด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 เทคโนโลยีที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย พบส่วนใหญ่คือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 88.89

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีสาระสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. อภิปรายการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครของอาจารย์ที่สอนทัศนศิลป์

อาจารย์ที่สอนวิชาทัศนศิลป์ใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการเรียนรู้ออนไลน์มากที่สุด โดยส่งเสริมการค้นหาคำรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสรวิทย์ ศิริพิลา (2557) พบว่า การใช้แท็บเล็ตในชั้นเรียนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของครู ในด้านความรู้สึกลึกซึ้งต่อการเตรียมการสอน ความรู้สึกลึกซึ้งต่อการแสวงหาความรู้ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียนของครูให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีคอนเนคติวิสต์ของ Siemens (2004) ที่กล่าวไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล เนื่องจากสื่อดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตมีบทบาทต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเรียนรู้ผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น โทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต อินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเลือกสรรทรัพยากรการเรียนรู้ที่อยู่รอบตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยู่ในโลกออนไลน์ มาคัดกรองเรียบเรียงเกิดเป็นความรู้ที่มีความหมายสำหรับตัวเอง ดังที่ มนัสวสน์ โกวิทยา (2547) กล่าวถึงประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการจัดการศึกษาไว้เป็นแหล่งความรู้ที่สร้างและเก็บในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสามารถนำมาแบ่งปันความรู้กันได้ ด้านจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต โดยส่งเสริมการใช้ภาษาที่สุภาพและเป็นทางการในการสนทนาแบบออนไลน์ สอดคล้องกับกรอบสมรรถนะด้านไอซีทีของนิสิตและบุคลากรทางการศึกษาของศิริราช เทียนรุ่งโรจน์ (2551) ได้ให้ความหมายของการใช้ไอซีทีเพื่อการติดต่อสื่อสาร (ICT for Communication) คือ การมีสมรรถนะในการใช้ไอซีทีเพื่อการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพด้านจรรยาบรรณที่ดีและมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะพื้นฐานในการใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยส่งเสริมการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น โปรแกรมสำหรับการสืบค้น (Search engine) ได้แก่ Google, Yahoo สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการข้อมูลจากงานวิจัยของ ญัฐธิดา ศิริรัตน์ (2551) พบว่า โปรแกรมสำหรับการสืบค้น (Search engine) บนเครือข่ายเป็นเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือสำหรับสำรวจหรือสืบเสาะแสวงหาความรู้ (Discovery tools) ซึ่งสามารถช่วยในการค้นหาข้อมูลและความรู้ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว โดยการค้นหาจากฐาน

ทรัพยากรต่างๆ และสอดคล้องกับมาตรฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) ตามมาตรฐานที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาได้รับสมรรถนะของครูที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีไว้ว่า สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเห็นได้ว่าสมรรถนะสำคัญของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือการที่จะต้องเป็นผู้มีทักษะการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารครอบคลุมและรอบด้าน ก้าวทันการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เลือกใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งก่อนที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ครูจะต้องมีเทคนิควิธีการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม สื่อและนวัตกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทั้งตัวครูและผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา และด้านการเรียนการสอนทัศนศิลป์ โดยส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับที่ศรียา นิยมธรรม (2544) กล่าวว่าไว้วางใจจิตวิยาส่วนมากเชื่อกันว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวและประจำตัวสำหรับเด็ก ซึ่งจะพัฒนาการไปได้มากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและโอกาสที่ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนจะส่งเสริม และสอดคล้องกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยประถมศึกษิตตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางการรับรู้ทางศิลปะของ Lowenfeld and Brittain (1987) ในขั้นที่ 4 ขั้นวาดภาพเหมือนจริง (The Dawning Realism) เด็กวัย 9-12 ปี เริ่มทำสิ่งต่างๆ โดยให้ความสนใจกับผู้อื่นมากขึ้น การแสดงออกทางศิลปะเริ่มสร้างงานในลักษณะเหมือนจริง เริ่มให้ความสำคัญกับรายละเอียด พิถีพิถันกับการวาด และมุ่งตกแต่งภาพมากกว่าถ่ายทอดตามธรรมชาติ

2. อภิปรายความเห็นของอาจารย์ที่สอนทัศนศิลป์เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

อาจารย์ที่สอนทัศนศิลป์มีความเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทิมา ปกครอง (2550) พบว่า ครูผู้สอนทัศนศิลป์มีความเห็นด้วยมากที่สุดในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์สนับสนุนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในเนื้อหาด้านศิลปะปฏิบัติจากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์ Google ซึ่งมีการใช้งานเพื่อเตรียมการก่อนสอน และเห็นว่าแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ควรเน้นเนื้อหาในด้านศิลปะปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ออนไลน์โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ ตามเนื้อหาในเว็บสารสนเทศ พบว่า แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาส่วนมากเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะปฏิบัติ เพราะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เน้นให้ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับบทบาทของแหล่งเรียนรู้ในการให้การศึกษาของกรมสามัญศึกษา (2544) กล่าวว่าไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง (Learning by doing) ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้ว และการเรียนรู้ของคนอื่นๆ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยที่ศิลปกิจกรรมศิลปะจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้เห็นวิธีการปฏิบัติงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ อย่างละเอียด และสามารถทำตามได้ทีละขั้นตอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษณวรรณ บัญมี (2548) ที่พบว่าครูผู้สอนทัศนศิลป์ประสบปัญหาทางการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และขาดแคลนตำราเรียน ทางออกหนึ่งของปัญหาคือการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนได้พบกับแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย เกิดความรู้ได้ด้วยตนเองจากการได้คิดและปฏิบัติเอง และสอดคล้องกับที่ Government of Ireland (1999) กล่าวว่าไว้ว่า การสอนทัศนศิลป์ในหลักสูตรที่ผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง ผู้เรียนแต่ละคนมีความฉลาดอย่างหลากหลาย จึงต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ในแบบต่างๆ เพื่อที่จะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ กิจกรรมศิลปะจึงช่วยในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในด้านองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าต้องมีกระบวนการสอนศิลปะที่หลากหลาย เพื่อให้เลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนทัศนศิลป์ของ Paterakis (1976) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ การสอนศิลปะปฏิบัติ การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และการสอนศิลปะวิจารณ์ โดยแต่ละกลุ่มมีวิธีการสอนในรูปแบบที่ต่างกัน ด้านโปรแกรมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจารย์ที่สอนทัศนศิลป์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการชมวิดีโอออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ YouTube กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากที่สุด เพราะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนระดับประถมศึกษาได้ดี และทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับกลยุทธ์การวิเคราะห์สื่อวิดีโอออนไลน์สำหรับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาของอินทรา พรหมพันธ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า YouTube เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการแลกเปลี่ยนภาพวิดีโอระหว่างผู้ใช้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีเนื้อหามากมายทั้งสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ที่สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ และมีการเปิดหน้าการศึกษา YouTube for Schools เป็นช่องทางการเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นให้มีเนื้อหาการศึกษาเพียงอย่างเดียว โดยเชื่อว่าสื่อเหล่านี้จะช่วยเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ห้องเรียนสนุกสนานขึ้น ผู้เรียนตั้งใจเรียนมากยิ่งขึ้น สำหรับประสบการณ์ที่ผู้เรียนควรได้รับจากการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์คือ สามารถศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่อยากรู้ได้ด้วยตนเอง และได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจในรูปแบบต่างๆ ที่นอกเหนือจากในชั้นเรียน สอดคล้องกับที่มนัสวาน์ โกวิทยา (2547) ได้เสนอลักษณะสำคัญของแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ออนไลน์จะช่วยให้การรับรู้ของประสาทสัมผัสของผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์มากกว่าการนั่งฟังการบรรยายจากผู้สอนโดยตรงในชั้นเรียน เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านการรับรู้ การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้นั้น ประสาทสัมผัสทั้งหลายของผู้เรียนควรจะได้รับรู้และได้รับประสบการณ์ โดยการกระตุ้นจากภาพ สี การเคลื่อนไหว และเสียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Castro (2012) กล่าวว่า สื่อสังคมมีบทบาทในชีวิตของคนมากขึ้น จนกลายเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ในศตวรรษที่ 21 การเรียนการสอนศิลปะเปลี่ยนมาเป็นการเรียนการสอนผ่านสื่อสังคม เนื่องจากเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม การเรียนศิลปะผ่านสื่อสังคมเป็นการเผชิญหน้ากับความแตกต่างทั้งในความคิดและบริบท นอกจากนี้ ครูจะต้องคำนึงถึงการสอนแบบมีส่วนร่วม เพราะครูและนักเรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาไปด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาไปศึกษากับจังหวัดอื่นในประเทศไทย
2. ควรส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนที่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านศิลปะ ในการใช้เว็บสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนทัศนศิลป์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). *แท็บเล็ต (Tablet)*. สืบค้นจาก <http://www.mict.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สืบค้นจาก http://www.curriculum51.net/upload/cur_20081218145621.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *8 นโยบายการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/websm/2013/jul/212.html>
- กฤษณวรรณ บุษมี. (2548). ปัญหาและทางออกของทัศนศิลป์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 3(2), 143-165.
- กิดานันท์ มะลิทอง. (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กิดานันท์ มะลิทอง. (2548). ไอซีทีเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์และคณะ. (2548). การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2547. รายงานการวิจัยเสนอต่อ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทิมา ปกครอง. (2550). การศึกษาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านทัศนศิลป์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 2(1), 962-976. สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>
- จันทวีร์ คล้ายสังข์. (2555). DESKTOP PUBLISHING สู่ E-BOOK เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา ศิริรัตน์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบชั้นนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต)*. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษา ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2541). คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพมหานคร: วงกลม.
- ภูซงค์ โรจน์แสงรัตน์. (2543). *ผลการบูรณาการการสอนโครงงานออกแบบในวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์โดยอินเทอร์เน็ตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและ นาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนัสวาสน์ โกวิทยา. (2547). การศึกษานอกระบบโรงเรียน: แนวทางการศึกษาและกิจกรรมที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). ประเด็นท้าทายในการจัดการประถมศึกษา: จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา. *วารสารครุศาสตร์*, 42(3), 126-142.
- วชิราภรณ์ สังข์ทอง และ อุบลวรรณ หงส์วิทยากร. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สำหรับเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน*. *วารสารครุศาสตร์*, 41(1), 128-146.

- ศิรินุช เทียนรุ่งโรจน์. (2551). *กรอบสมรรถนะด้านไอซีทีของนิสิตและบุคลากรทางการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://edocument.swu.ac.th>
- ศรียา นิยมธรรม. (2544). *พัฒนาการทางภาษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สันติ คุณประเสริฐ. (2547). *ศิลปศึกษา: จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์ รวมบทความทางศิลปศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรวิทย์ ศิริพิลา. (2557). ผลของการใช้แท็บเล็ตในชั้นเรียนที่มีต่อพฤติกรรมของครูและนักเรียน : การวิจัยแบบผสมวิธี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), 320-334. สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สพข*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *คู่มืออบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. สืบค้นจาก <http://www.ksp.or.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- อินทรา พรหมพันธ์. (2556). กลยุทธ์การวิเคราะห์สื่อวีดิโอออนไลน์สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 41(1), 275-280.

ภาษาอังกฤษ

- Castro, J. C. (2012). Learning and Teaching Art: Through Social Media. *Studies in Art Education: A Journal of Issues and Research*, 53(2), 152-169.
- Government of Ireland. (1999). *Visual Arts Arts Education Teacher Guidelines*. Mozzon Giuntina-Florence and Officine Grafiche De Agostini-Novara.
- Lowenfeld, V., & Brittain, L. W. (1987). *Creative and mental growth (8th ed)*. New York: Macmillan.
- Paterakis, A. G. (1979). Art Education: Senior High School. *The National Art Education Association*.
- Siemens, G. (2004). *Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age*. Retrieved from <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm>
- Tanir, K. A., et al. (2012). Teaching visual arts in primary school teaching departments with postmodern art education approach. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 51, 1044-1049.